

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 526/2017-25

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 24. januára 2018 v senáte zloženom z predsedu Sergeja Kohuta, zo sudkyne Jany Baricovej a sudcu Rudolfa Tkáčika o sťažnosti [REDACTED], [REDACTED], zastúpeného Advokátskou kanceláriou Ivan Syrový, s. r. o., Kadnárova 83, Bratislava, v mene ktorej koná konateľ a advokát JUDr. Ivan Syrový, PhD., ktorou namieta porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Bratislava III v konaní vedenom pod sp. zn. 43 C 26/2012, takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo [REDACTED] na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Bratislava III v konaní vedenom pod sp. zn. 43 C 26/2012 porušené boli.

2. Okresnému súdu Bratislava III p r i k a z u j e , aby v konaní vedenom pod sp. zn. 43 C 26/2012 konal bez zbytočných priet'ahov.

3. [REDACTED] priznáva finančné zadost'učinenie v sume 2 000 € (slovom dve tisíc eur), ktoré je Okresný súd Bratislava III povinný vyplatiť mu do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

4. Okresný súd Bratislava III je povinný uhradiť [REDACTED] trovy konania v sume 374,81 € (slovom tristosedemdesiatštyri eur a osemdesiatjeden centov) na účet Advokátskej kancelárie Ivan Syrový, s. r. o., Kadnárova 83, Bratislava, do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. III. ÚS 526/2017-8 z 12. septembra 2017 prijal na ďalšie konanie sťažnosť [REDACTED], [REDACTED] (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namietal porušenie jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Bratislava III (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 43 C 26/2012 (ďalej aj „napadnuté konanie“).

2. Následne ústavný súd 4. októbra 2017 vyzval okresný súd na vyjadrenie sa k vecnej stránke prijatej sťažnosti a oznámenie, či súhlasí s upustením od ústneho pojednávania o prijatej sťažnosti.

3. Vyjadrenie okresného súdu bolo ústavnému súdu doručené 30. novembra 2017, ktorého súčasťou bola aj chronológia úkonov okresného súdu i účastníkov v napadnutom konaní. Vzhľadom na neúplnosť chronológie ústavný súd pre účely toho konania spracoval na základe predloženého súdneho spisu vlastnú chronológiu, z ktorej vyplývajú tieto podstatné skutočnosti:

- 4. júna 2012 – bol okresnému súdu doručený návrh sťažovateľa na zaplatenie sumy 112 294,73 € s príslušenstvom z titulu vád kúpenej nehnuteľnosti,
- 7. augusta 2012 – výzva okresného súdu žalovanému na vyjadrenie sa k návrhu,
- 30. novembra 2012 – doručené vyjadrenie žalovaných okresnému súdu,
- 13. decembra 2012 – pojednávanie odročené na 7. marec 2013 na účel ďalšieho dokazovania,
- 7. marca 2013 – pojednávanie odročené na 13. máj 2013 na účel ďalšieho dokazovania,
- 13. mája 2013 – pojednávanie odročené na 23. september 2013,
- 23. septembra 2013 – pojednávanie odročené na neurčito na účel nariadenia znaleckého dokazovania,
- 29. októbra 2013 – okresný súd uznesením nariadil znalecké dokazovanie,
- 21. novembra 2013 – okresnému súdu doručené vyjadrenie ustanoveného znalca, ktorým odmietol vykonať znalecké dokazovanie zo zákonných dôvodov,
- 21. novembra 2013 – okresný súd uznesením poveril znalecký ústav vypracovaním znaleckého posudku,
- 11. novembra 2013 – okresný súd zaslal súdny spis znaleckému ústavu na účel vypracovania znaleckého posudku,
- 2. mája 2014 – okresnému súdu doručené stanovisko znaleckého ústavu o neschopnosti vypracovať ho komplexne, keďže niektoré položené otázky sú mimo odboru a odvetvia, v ktorých je ústav zapísaný a poistený,
- 10. júna 2014 – okresný súd uznesením poveril Ústav súdneho inžinierstva Žilinskej univerzity (ďalej len „ústav súdneho inžinierstva“) vypracovaním znaleckého posudku,
- 13. októbra 2014 – okresný súd zaslal súdny spis ústavu súdneho inžinierstva,
- 27. marca 2015 – okresný súd uznesením predĺžil lehotu na vypracovanie znaleckého posudku do 30. mája 2015,
- 9. júla 2015 – výzva okresného súdu na bezodkladné predloženie znaleckého posudku a oznámenia dôvodov, prečo nebol predložený v lehote,
- 17. augusta 2015 – reakcia ústavu súdneho inžinierstva na výzvu okresného súdu spojená so žiadosťou na predĺženie lehoty,

- 21. augusta 2015 – okresný súd uznesením predĺžil lehotu na vypracovanie znaleckého posudku do 30. novembra 2015,
- 30. novembra 2015 – žiadosť ústavu súdneho inžinierstva na predĺženie lehoty do 11. januára 2016,
- 17. februára 2016 – žiadosť ústavu súdneho inžinierstva na predĺženie lehoty do 12. apríla 2016,
- 18. mája 2016 – výzva okresného súdu na predloženie znaleckého posudku s hrozbou uloženia poriadkovej pokuty,
- 18. mája 2016 – žiadosť ústavu súdneho inžinierstva na predĺženie lehoty do 30. júna 2016,
- 30. septembra 2016 – okresný súd uznesením uložil ústavu súdneho inžinierstva pokutu v sume 200 €,
- 7. novembra 2016 – doručená sťažnosť ústavu súdneho inžinierstva proti uzneseniu o poriadkovej pokute,
- 16. októbra 2017 – uznesenie okresného súdu, ktorým zamietol sťažnosť ústavu súdneho inžinierstva, uložil mu pokutu v sume 1 500 €, vyzval na vrátenie súdneho spisu najneskôr do 30. novembra 2017, hoci aj bez znaleckého posudku pod hrozbou uloženia ďalšej pokuty.

4. Predseda okresného súdu vo svojom vyjadrení konštatoval a bol toho názoru, že *„vo veci postupom súdu ku zbytočným prieťahom nedošlo. Ku prieťahom v konaní došlo nečinnosťou znaleckého ústavu vo vzťahu ktorému zákonná sudkyňa využila všetky dostupné procesné prostriedky v zmysle príslušných ustanovení C.s.p. vrátane dvoch poriadkových pokút.“*. Zároveň v závere svojho vyjadrenia vyjadril súhlas s upustením od verejného prerokovania veci.

5. Právny zástupca sťažovateľa sa vo svojom vyjadrení doručenom 12. decembra 2017 nestotožnil so stanoviskom okresného súdu a zotrval na dôvodnosti svojej sťažnosti s poukazom na judikatúru ústavného súdu v obdobných prípadoch. Podaním doručeným ústavnému súdu 17. januára 2017 vyjadril súhlas s upustením od ústneho pojednávania vo veci.

6. Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) upustil v danej veci od ústneho pojednávania.

II.

7. Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

8. Sťažovateľ sa sťažnosťou domáhal vyslovenia porušenia svojho základného práva zaručeného čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu v napadnutom konaní.

9. Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec prerokovala bez zbytočných prietahov.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch.

10. Ústavný súd si pri výklade práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie veci v primeranej lehote. Z uvedeného dôvodu nemožno v obsahu týchto práv vidieť zásadnú odlišnosť (II. ÚS 55/98, I. ÚS 28/01, I. ÚS 20/02).

11. Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov (i práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote) je podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne

až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (IV. ÚS 220/04, IV. ÚS 365/04).

12. Základnou povinnosťou súdu a sudcu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

13. Táto povinnosť súdu a sudcu vychádza z čl. 17 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „CSP“), ktorý súdom prikazuje, aby postupovali v konaní tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá, predchádza zbytočným prietahom, koná hospodárne a bez zbytočného a neprimeraného zaťažovania strán sporu a iných osôb, ďalej z § 157 ods. 1 CSP, podľa ktorého súd postupuje v konaní tak, aby sa mohlo rozhodnúť rýchlo a hospodárne, spravidla na jedinom pojednávaní s prihliadnutím na povahu konania.

14. Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným prietahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (IV. ÚS 74/02, III. ÚS 247/03, IV. ÚS 272/04) ústavný súd zohľadnil tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje, správanie účastníka súdneho konania a postup samotného súdu. Za súčasť prvého kritéria ústavný súd považuje aj povahu prerokúvanej veci.

15. Pokiaľ ide o právnu a faktickú zložitosť sporu, v ktorom je sťažovateľ v procesnej pozícii žalobcu „o zaplatenie 112 294,73 €“ z titulu väd diela, ústavný súd konštatuje, že obdobné konania možno zaradiť k štandardnej agende všeobecného súdnictva, hoci pripúšťa, že dĺžka konania bola čiastočne závislá od potreby vykonania znaleckého dokazovania.

16. Ďalším kritériom, podľa ktorého ústavný súd zisťoval existenciu zbytočných prietahov v napadnutom konaní, bolo správanie sťažovateľa ako účastníka tohto súdneho

konania. Ústavný súd konštatuje, že sťažovateľ neprispel k doterajšej dĺžke napadnutého konania a na výzvy súdu reagoval v primeraných lehotách.

17. Tretím hodnotiacim kritériom, podľa ktorého ústavný súd zisťoval, či došlo k porušeniu označených práv sťažovateľa, bol postup samotného okresného súdu.

18. Ústavný súd po preskúmaní postupu okresného súdu v napadnutom konaní konštatuje, že doterajšia dĺžka napadnutého konania presahujúca päť rokov bez meritórneho rozhodnutia o uplatnenom nároku sama osebe je dostatočným dôvodom na vyslovenie porušenia označených práv sťažovateľa, a to aj napriek skutočnosti, že v okolnostiach posudzovanej veci okresný súd nariadil vykonať znalecké dokazovanie. Ústavný súd po preskúmaní postupu okresného súdu v napadnutom konaní dospel k záveru, že napadnuté konanie je poznačené zbytočnými priet'ahmi. Ústavný súd poukazuje na skutočnosť, že potreba vykonať znalecké dokazovanie v napadnutom konaní vyvstala 23. septembra 2013, pričom okresný súd nariadil znalecké dokazovanie 29. októbra 2013 a súdny spis zaslal ústavu súdneho inžinierstva 13. októbra 2014. Okresný súd až po niekoľkých urgenciách a neúspešných výzvach uložil ústavu súdneho inžinierstva prvú poriadkovú pokutu uznesením z 30. septembra 2016. Znalecký posudok bol predložený okresnému súdu aj spolu so súdnym spisom 30. októbra 2017. Vychádzajúc z uvedeného priebehu znaleckého dokazovania a najmä jeho neprimeranej doby ústavný súd konštatuje, že ho ako celok možno považovať za nesústredenú a neefektívnu činnosť. Pokiaľ ide o obranu okresného súdu, že využil aj procesné možnosti a uložil poriadkovú pokutu, ústavný súd v tejto súvislosti konštatuje, že k využitiu tohto procesného nástroja pristúpil až 30. septembra 2016, t. j. takmer po dvoch rokoch, odkedy ústav súdneho inžinierstva disponoval súdnym spisom, pričom lehota na vypracovanie znaleckého posudku bola opakovane predĺžovaná okresným súdom, hoci neexistovali dôvody alebo prekážky, ktoré by mohli mať objektívny charakter.

19. Ústavný súd ďalej poukazuje aj na svoju ustálenú judikatúru, podľa ktorej nielen nečinnosť, ale aj nesústredená a neefektívna činnosť štátneho orgánu (všeobecného súdu) môže zapríčiniť porušenie ústavou zaručeného základného práva na prerokovanie veci

bez zbytočných priet'ahov, ak činnosť štátneho orgánu nesmerovala k odstráneniu právnej neistoty týkajúcej sa tých práv, kvôli ktorým sa s'ťažovateľ obrátil na štátny orgán, aby o jeho veci rozhodol (napr. I. ÚS 376/06, III. ÚS 90/07).

20. Ústavný súd v súvislosti s priebehom znaleckého dokazovania poukazuje na svoju ustálenú judikatúru, že všeobecný súd v rozsahu svojej právomoci nesie zodpovednosť aj za zabezpečenie efektívneho postupu znalca (III. ÚS 111/01, IV. ÚS 101/03).

21. Vychádzajúc z uvedeného ústavný súd dospel k záveru, že doterajším postupom okresného súdu v napadnutom konaní došlo k zbytočným priet'ahom, a tým aj k porušeniu označených práv s'ťažovateľa, preto rozhodol tak, ako to je uvedené v bode 1 výroku tohto nálezu.

22. Ústavný súd na základe svojho zistenia, že postupom okresného súdu došlo k porušeniu označených práv s'ťažovateľa, prikázal mu, aby vo veci vedenej pod sp. zn. 43 C 26/2012 konal bez zbytočných priet'ahov, pretože označená vec nebola v čase rozhodovania ústavného súdu o s'ťažnosti s'ťažovateľa právoplatne skončená (bod 2 výroku nálezu).

III.

23. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie s'ťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

24. Podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde ak sa s'ťažovateľ domáha primeraného finančného zadosťučinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha. Podľa § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť s'ťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

25. Sťažovateľ v sťažnosti žiadal priznať primerané finančné zadosťučinenie v sume 7 000 €, ktoré odôvodnil právnou neistotou, neefektívnym postupom a vyvolanými nákladmi na údržbu budovy.

26. Pri určení primeraného finančného zadosťučinenia ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti aplikovaných Európskym súdom pre ľudské práva, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

27. Vzhľadom na doterajšiu dĺžku konania vedeného okresným súdom a nesústredenú činnosť okresného súdu v rámci znaleckého dokazovania, berúc do úvahy predmet konania na okresnom súde, správanie sťažovateľa a všetky okolnosti daného prípadu, ústavný súd, majúc na pamäti to, že cieľom priznania primeraného finančného zadosťučinenia je len zmiernenie ujmy pocitovanej z porušenia základných práv alebo slobôd zaručených ústavou, resp. záväznou medzinárodnou zmluvou, považoval priznanie sumy 2 000 € za primerané finančné zadosťučinenie podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde (bod 3 výroku nálezu).

28. Ústavný súd napokon rozhodol aj o úhrade trov konania sťažovateľa, ktoré mu vznikli v dôsledku právneho zastúpenia pred ústavným súdom. Právny zástupca si uplatnil náhradu trov právneho zastúpenia v sume 562,21 €.

29. Ústavný súd priznal sťažovateľovi trovy konania z dôvodu právneho zastúpenia advokátom pozostávajúce z odmeny advokáta a vychádzal pritom z vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“). Podľa § 11 ods. 3 v spojení s § 1 ods. 3 vyhlášky je odmena advokáta (základná tarifa) v konaní pred ústavným súdom za jeden úkon právnej služby 1/6 z výpočtového základu.

30. Základom pre výpočet náhrady za úkon právnej služby je v danom prípade priemerná mesačná mzda zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky v prvom polroku 2016 v sume 884 €. Ústavný súd priznal sťažovateľovi (§ 36 ods. 2 zákona o ústavnom

súde) náhradu trov konania za dva úkony právnej služby vykonané v roku 2017 (príprava a prevzatie vecí a písomné vyhotovenie sťažnosti) po 147,33 €. Ďalej má právny zástupca sťažovateľa aj nárok na náhradu režijného paušálu za dva úkony právnej služby podľa vyhlášky vykonané v roku 2017 po 8,84 €. Keďže právny zástupca sťažovateľa je zároveň platiteľom dane z pridanej hodnoty, odmena a náhrady sa zvyšujú podľa § 18 ods. 3 vyhlášky o daň z pridanej hodnoty. Pokiaľ ide o písomné podanie – vyjadrenie právneho zástupcu k stanovisku okresného súdu doručeného 12. decembra 2017, ústavný súd za tento úkon právnej služby náhradu trov konania sťažovateľovi nepriznal, keďže podanie neobsahovalo žiadne nové argumenty alebo skutočnosti, ktoré ústavnému súdu neboli známe z predloženého spisu, resp. zo samotnej sťažnosti.

31. Ústavný súd tak priznal sťažovateľovi náhradu trov konania v celkovej sume 374,81 €.

32. Priznanú náhradu trov právneho zastúpenia je okresný súd povinný uhradiť na účet právneho zástupcu sťažovateľa (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 ods. 1 CSP) v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia (bod 4 výroku nálezu).

33. Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti touto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 24. januára 2018